

MOCIÓ DEL GRUP MUNICIPAL DE LA CUP CARDEDEU PER A LA PROMOCIÓ DE REFUGIS CLIMÀTICS NATURALS I UN URBANISME ADAPTAT A L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA A CARDEDEU

Aquestes darreres setmanes, Cardedeu ha viscut episodis de calor extrema amb temperatures sostingudes per sobre dels 35 °C, accentuades per la manca de vegetació i l'efecte d'illa de calor urbana. Aquests fenòmens, cada cop més freqüents i intensos, són conseqüència directa de la crisi climàtica global, però els seus efectes poden i han de ser mitigats des de l'àmbit local, amb polítiques urbanístiques valentes, basades en criteris científics, de justícia ambiental i social.

Les altes temperatures no afecten tothom per igual. Infants, gent gran i persones amb malalties cròniques són especialment vulnerables, així com les veïnes que viuen en habitatges amb poca capacitat d'aïllament tèrmic o sense accés a espais verds i ombrívols. És per això que cal pensar la vila des d'una mirada ecosocial, centrada en garantir el dret a una vida digna i saludable per a tothom.

Al mateix temps, hem pogut comprovar com en els darrers dos anys i fruit de l'intens període de sequera que vam travessar, molts arbres han estat tallats i d'altres han quedat tocats de mort. Bona part d'aquestes baixes semblen tenir causes solucionables:

- L'estat dels escocells, que en alguns casos directament excanyen els troncs i que en la gran majoria són insuficients per una correcta oxigenació del sistema d'arrels.
- La poda intensa, fora de temporada i amb criteris que no tenen en compte la salut del propi arbre.
- La manca d'un criteri de sostenibilitat en actuacions sobre el terra (instal·lacions subterrànies, canvis de paviments) que acaben tallant arrels fonamentals dels arbres afectats.

Hem d'entendre i assumir que sense arbres no hi haurà vida pública i en societat en el futur. És per això que cal repensar el rol dels arbres en la nostra vida diària i dotar-los d'una entitat més elevada en la planificació urbanística del poble.

Està àmpliament demostrat que els carrers arbrats que generen ombra creuada, és a dir, que tenen arbres en ambdues voreres i que les copes dels arbres es toquen entre si, ofereixen ambients fins a 12 graus més frescos que els que no. I això, lluny de ser un escenari utòpic és una possibilitat del tot viable si s'actua amb els criteris actuals de planificació i cura del verd urbà:

- Escocells amplis i continus (que ocupin l'espai en línia entre arbres) aixecant paviments durs i fent més permeable a l'aigua i l'oxigen el terra.

- Podes mínimes, orientades al desenvolupament de copes compactes i ben estructurades cap a totes les direccions.
- Reducció del marc de plantació fins als 3 metres per obtenir ombres continues en menys temps.

Més enllà de l'ombra, cal incidir en què l'arbrat urbà té una capacitat refrigeradora que transcendeix el seu ús ornamental. Per això és una infraestructura verda essencial per garantir la salut ambiental, el benestar de les persones i la resiliència dels ecosistemes locals. I fins i tot, per incidir en la vida comunitària de les veïnes i veïns, fent que l'espai públic sigui habitable i segur durant més hores al dia.

D'altra banda, també el risc de cops de calor a la població és més baix si hi ha bons boscos urbans, ja que ens serviran per refugiar-nos i evitar que acabin desencadenant-se aquests problemes de salut i altres associats. Un estudi recent de la Universitat de Harvard posava aquest aspecte en relleu per lluitar contra l'escalfament global, perquè la plantació generalitzada d'arbres a la ciutat podria compensar, així, els augments de les morts que s'atribueixen a la calor a mesura que avança el canvi climàtic.

Finalment, cal destacar que l'arbrat urbà ens ajuda a mitigar altres efectes del canvi climàtic, a part de la calor. Tenir arbres a les ciutats purifica l'aire, facilita la retenció de les partícules en suspensió del trànsit, ajuda a segrestar més carboni de l'atmosfera, que els sòls s'erosionin menys (perquè les arrels dels arbres els sustenten) i que disminueixin els efectes de les inundacions, entre molts altres serveis ambientals.

Què és un refugi climàtic i què no

Així mateix la pròpia idea de Refugi Climàtic, sigui a l'interior o a l'exterior, demana una definició i criteri clar per tal de diagnosticar millor la preparació que té el poble per a onades de calor extremes i ser més realistes alhora de planificar futures actuacions en aquest sentit. El que segur que no té sentit és llistar com a refugi climàtic una plaça que rep la mateixa radiació solar que un carrer adjacent o un espai sense ombra.

Davant d'aquesta realitat, Cardedeu necessita un canvi de rumb en les polítiques urbanes, tot posant al centre la salut i la vida comunitària, l'equitat social, l'adaptació al canvi climàtic i la creació de comunitat. És en aquest sentit que la CUP Cardedeu proposa el següent:

PRIMER.- Treballar en una definició acotada què consideri uns estàndards tèrmics (menys graus que la mitjana), de radiació solar rebuda (menys hores que la mitjana), de estructures naturals de mitigació (Percentatge d'ombres naturals d'arbres i arbustos, de superfície natural), d'oportunitats d'ús social (bancs, taules, jocs, agores) i de disponibilitat (els patis escolars són útils en horaris de tarda) per poder considerar un refugi climàtic com a tal.

SEGON.- Increment immediat de l'ombra i confort en espais públics mitjançant solucions ràpides com pèrgoles provisionals, tendals o sistemes d'ombra mòbil a zones especialment sensibles com parcs infantils, entorns escolars i places molt exposades (Joan Alsina, Can Serra, Enric Borràs...).

TERCER.- Activar de forma immediata un programa d'execució de millores de l'arbrat en particular i el verd urbà en general que inclogui un protocol integral de plantació, cura i actuacions en obres que impliquin arbrat tenint en compte el pla director d'arbrat, verd urbà i d'espai públic actuals

QUART.- incorporar més mobiliari urbà i estructures d'ús comunitari com bancs de diverses formes i mides, agores, taules i jocs en àrees d'ombra.

CINQUÈ.- Desasfaltització progressiva de l'espai públic per fer lloc a escocells verds, paviments permeables i espais per a la plantació d'arbres.

SISÈ.- Impuls de projectes d'urbanisme participatiu amb mirada de gènere, de classe i ecologista, reconvertint espais comuns com l'avinguda Rei en Jaume, l'entorn de la plaça de Sant Joan, entorns escolars o connexions entre equipaments públics. Aquests projectes han de ser dissenyats amb criteris de confort climàtic, accessibilitat universal i foment del vincle comunitari.

Totes aquestes accions han de consolidar-se mitjançant la creació d'un Pla de Transició Ecosocial per a Cardedeu, que integri totes les accions relacionades amb l'adaptació climàtica, la gestió del verd urbà, la salut comunitària, la mobilitat sostenible i la justícia social. Aquest pla ha d'incloure entre d'altres:

- Diagnosi tècnica i participativa de vulnerabilitats climàtiques.
- Criteris per a la creació i manteniment de refugis climàtics naturals i espais termoregulats.
- Compromisos de desasfaltització progressiva i introducció de paviments amb baixa emissió tèrmica.
- Protecció i millora de l'arbrat existent, plantació d'arbres de gran copa i desenvolupament de corredors verds.

Amb aquesta moció, instem el govern municipal a reconèixer l'emergència climàtica com una realitat urbana i social i a actuar amb responsabilitat i visió de futur. Cardedeu pot ser un referent en sostenibilitat i benestar si aposta decididament per un urbanisme adaptat, inclusu i al servei de la vida.